

На данашњи дан 1846. године рођен је српски писац Јован Грчић Миленко, следбеник Бранка Радичевића, романтичарски песник познат као "фрушкогорски славуј". Себи је додао име Миленко, по девојци Милени у коју је био заљубљен. Гимназију је учио у Новом Саду, Сегедину и Пожуну (сада Братислава). Као стипендиста Матице српске студирао је медицину у Бечу, али се разболео од туберкулозе, вратио у родни Черевих у Срему, и у 29. години умро у манастиру Беочин. У лирским песмама, лаким мелодичних стихова, изразио је непосредан доживљај природе. У осећањима је романтичарски чедан и сентименталан, али је написао и више тзв. "простих песама", по којима се сматра претечом реализма у српској поезији. У Бечу је 1869. објавио "Песме". Писао је и приповетке и преводио је Шилера, Гетеа, Хајнеа.

Данас је субота, 27. новембар 2021.

8. п.н.е. - Умро је римски литерата Хорације, највећи римски лирски песник, који се више од иједног грчког или римског песника одликовао разноврсношћу песничког израза. Током боравка у Атини подробно је упознао грчку културу, филозофију и уметност. Његов трезвени израз, хладне ироничне опсервације, строги морални захтеви, усклађени са естетском савршеношћу песме, извршили су огроман утицај на римско, ранохришћанско и европско песништво. Дела: "Еподе", "Сатире", "Песме" или "Оде", "Писма".

1570 - Умро је италијански архитекта и вајар Јакопо Сансовино, мајстор пропорција и савршене хармоничности конструкције и декора. Најпре је радио у Фиренци и Риму, а 1527. је прешао у Венецију, где је подигао своје најлепше грађевине Библиотеку и Лођету. Зграде које је пројектовао украшавао је сопственим статуама. Израдио је и статуе "Нептун" и "Марс" за степениште Дуждеве палате и рељефе у мермеру у лођи цркве Светог Марка.

1701 - Рођен је шведски физичар и астроном Андерс Целзијус, творац скале за мерење топлоте која је по њему добила име. Осматрао је северну светлост и ефекте њених магнетних сметњи, обављао светлосна мерења и испитивао метеоролошке појаве и Јупитерове сателите, али је пажњу научне јавности побудио тек изумом скале за мерење топлоте. На њој је тачка кључања воде означена са 100, а тачка отапања леда са нула степени. Сопственим средствима подигао је опсерваторију у родној Упсали. Осим Целзијусове постоји и Фаренхајтова скала за мерење топлоте подељена на 180 и Реомирова подељена на 80 степени.

1874 - Рођен је израелски државник и хемичар Хаим Азријел Вајцман, проналазач синтетичког ацетона, први председник Израела од 1948. до смрти 1952. Био је директор хемијске лабораторије Британског адмиралитета од 1916. до 1919, председник Светске ционистичке организације од 1920. до 1931. и Јеврејске агенције од 1929. до 1931. и од 1935. до 1946.

1879 - Француска скупштина премештена је из Версаја у Париз.

1895 - Умро је француски писац Александар Дима Син, који је ударио темеље позоришне друштвене драме. Написао је 16 позоришних комада, укључујући драматизацију романа "Дама с камелијама". Остала дела: драме "Незаконити син", "Дениза", "Господин Алфонс", "Полусвет".

1895 - Шведски фабрикант и проналазач динамита Алфред Нобел написао је у Паризу тестамент којим је велико богатство завештао за развој науке и литературе као и борцима за мир.

Предвидео је пет једнаких делова за награде за физику, хемију, медицину, књижевност и мир. Умро је 1896. а награде су први пут додељене 1901. Од 1969. додељује се и Нобелова награда за економију.

1900 - Рођен је српски интерниста Радивоје Беровић, професор Медицинског факултета у Београду, члан Српске академије наука и уметности. Био је главни уредник часописа "Ацта медица југославица". Објавио је више научних радова на српском и страним језицима, укључујући дело "Клиничка хематологија".

1919 - После Првог светског рата, у којем је учествовала на страни Централних сила, Бугарска је у Неију потписала мировни уговор на основу којег је дотадашња бугарска Тракија припала Грчкој, а градови Струмица, Босилеград и Цариброд (садашњи Димитровград) Србији (Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца).

1921 - Рођен је чехословачки државник словачког порекла Александер Дубчек, вођа покрета реформи у Чехословачкој крајем шездесетих 20. века, названих "Прашко пролеће". Био је најистакнутији протагониста преображаја друштва и КП Чехословачке 1968. У Другом светском рату 1944. учествовао је у словачком народном устанку. Од 1963. био је на челу КП Словачке, а у јануару 1968. изабран је за генералног секретара Централног комитета КПЧ уместо Антоњина Новотног. Свргнут је после војне интервенције пет земаља Варшавског пакта у августу 1968. У децембру 1969. наименован је за амбасадора у Турској, али је већ 1970. опозван и потом је две деценије провео у потпуној политичкој изолацији.

После пада комунистичког режима 1989. изабран је за председника чехословачке скупштине.

1926 - Ахмед Бен Зогу је у Тирани потписао пакт с лидером фашистичке Италије Бенитом Мусолинијем како би обезбедио свој режим, што је показало се, била заблуда.

1940 - Нацистичка Немачка анектирала је у Другом светском рату (и формално) француске покрајине Лорену (Лотарингија) и Алзас.

1940 - У Румунији је профашистичка "Гвоздена гарда" убила више од 60 сарадника избеглог краља Карола II , укључујући бившег председника владе чувеног научника Николу Јоргу.

1941 - Заузимањем тврђаве Гондар у Етиопији снаге Велике Британије и савезника сломиле су у Другом светском рату јединице фашистичке Италије у Источној Африци, чиме су Етиопија, Сомалија и Еритреја ослобођене окупације. Заробљено је више од 23.000 италијанских војника и тако је срушено италијанско колонијално царство у Источној Африци, а Британци су остварили пуну контролу Црвеног мора и обезбедили се од продора непријатеља ка Суецком каналу с југа.

1942 - Рођен је амерички рок певач, гитариста и писац песама афроамеричког порекла Џими Хендрикс, један од најпопуларнијих музичара у свету шездесетих година 20. века. Умро је 1970. од прекомерне дозе дроге.

1942 - Француска ратна флота стационирана у луци Тулон, потопљена је како не би била употребљена од стране Немаца.

1953 - Умро је амерички писац Јуџин Гледстон О'Нил, творац модерне америчке драме, добитник Нобелове награде за књижевност 1936. Његове драме одликују реализам и жестина која каткад прелази у бруталност. Драме и трилогија "Електри приличи црнина", у којој је класичну грчку тему о Едипу применио на савремени свет, односно америчко друштво у време грађанског рата, донели су му светску славу. Остала дела:

драме "Иза хоризонта", "Ана Кристи", "Сва божја деца имају крила", "Велики бог Браун", "Цар Џонс", "Дуго путовање у Европу", "Жудња под брестовима".

1955 - Умро је француски композитор швајцарског порекла Артур Хонегер, један од најистакнутијих полифоничара француске музике. Створио је нови стил напустивши француску музичку традицију. Написао је више од 200 дела, укључујући филмску музику. Дела: ораторијуми "Краљ Давид", "Јованка Орлеанка на ломачи", симфонијска дела "Летња пасторала", "Рагби", "Пасифик 231", "Литургијска симфонија", композиција за клавир и оркестар "Кончертино", књига "Ја сам композитор".

1961 - Совјетски Савез је предложио неодложну забрану нуклеарних проба без међународне контроле.

1975 - Постављени су последњи метри пруге Београд-Бар. Више од 100 година, пре коначне реализације, она је била у стратешком, економском и градитељском програму Србије, али је градња почела тек 1952. а радови су интензивирани тек 1968. Више од 27 одсто пруге пролази кроз тунеле и иде преко вијадуката и мостова. Пруга која има 254 тунела и 234 моста дугачка је 476 километара од чега 301 на територији данашње Србије. Пругу је у потпуности финансирала Србија иако је она имала много шири значај.

1983 - Приликом пада колумбијског авиона "Боинг 747" у близини мадридског аеродрома "Барахас" погинуо је 181 путник и члан посаде.

1989 - У експлозији у ваздуху колумбијског авиона "Боинг 727", највероватније као последица подметнуте бомбе, погинуло је свих 107 путника и чланова посаде. Авион је летео на релацији Богота-Кали.

1990 - Министар финансија Џон Мејџор изабран је за премијера и шефа Конзервативне странке Велике Британије, после оставке Маргарет Тачер.

1991 - Разбеснела маса напала је у Пном Пену номиналног лидера "Црвених Кмера" Кије Сампана, који је евакуисан у Бангкок да не би био линчован. Комунистички (маоистички)

покрет Црвених Кмера, под вођством Пола Пота, владао је од априла 1975. до децембра 1978. када су збачени с власти вијетнамском војном интервенцијом.

1996 - У експлозији гаса у руднику угља у кинеској провинцији Шанси погинуо је најмање 91 рудар.

2000 - На западу Норвешке отворен је тунел Лердал, који је дужином од 16,9 километара надмашио Свети Готхард, до тада најдужи друмски тунел у свету.

2005 - У експлозији у руднику угља у покрајини Хелионђианг, на североистоку Кине, погинула су 183 рудара.

2005 - у Француској је први пут у свету успешно изведена делимична трансплантација лица.

2006 - Приликом пада иранског војног авиона погинуло 36 људи. Две особе су преживеле удес авиона типа "Антонов 74", који је требало да слети у Ширазу на југу Ирана.

2006 - Скупштина Канаде одлучила је да покрајину Квебек, призна као посебну нацију унутар јединствене Канаде. Овом одлуком је призната језичка и културна посебност Квебека. Сепаратизам у тој провинцији, настањеној грађанима француског порекла, једној од четири које су се 1867. ујединиле и основале Канаду, доводио је више пута до озбиљних криза, па и успостављања ванредног стања.

2014 - Породична слава увршћена је на Унескову Репрезентативну листу нематеријалног културног наслеђа човечанства, на основу одлуке одговарајућег Међувладиног комитета. То је први упис културних добара из Србије на ову листу.

(РТВ)

